

РЕШЕНИЕ

№ 1459

гр. София, 01.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 8-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на двадесет и втори ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Красимир Машев

Членове: Златина Рубиева
Петя Алексиева

при участието на секретаря Невена Б. Г.а
като разгледа докладваното от Красимир Машев Въззивно гражданско дело
№ 20221000501969 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

С Решение № 261652/17.05.2022 г., постановено по гр. дело № 3474/2021 г. по описа на СГС, I ГО, 28 с-в, частично е уважен предявеният осъдителен иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 ЗОДОВ за заплащане на сумата от 5500 лв., представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди от незаконно обвинение в извършване на престъпление по чл. 302, т. 1 НК, във вр. с чл. 301, ал. 1 НК и чл. 20, ал. 4 НК, за което ищецът е бил оправдан с влязла в сила на 02.06.2020 г. Присъда № 15/15.01.2019 г., постановена по нохд № 3940/2018 г. по описа на СГС, НО, 17 с-в (искът е отхвърлен за разликата до пълния му предявен размер от 30000 лв.), ведно със законната лихва от 02.06.2020 г. до окончателното ѝ заплащане.

Ищецът е обжалвал първоинстанционното решение в частта, в която е отхвърлен предявеният деликтен иск за заплащане на обезщетение за причинените неимуществени вреди – над сумата от 5500 лв. до пълния му предявен размер от 30000 лв. Въззивникът счита, че при определяне размера на заместващото обезщетение за претърпените болки и страдания от незаконното обвинение за извършено тежко престъпно деяние по чл. 302, т. 1 НК, във вр. с чл. 301, ал. 1 НК и чл. 20, ал. 4 НК, за което се предвижда тежко наказание, решаващият първоинстанционен съд не е съобразил интензитета на изживените страдания и личен дискомфорт, вкл. и с оглед на обстоятелството, че проведената наказателна репресия е осуетила воденето на нормален и пълноценен живот, като е възпрепятствала и

професионалната му реализация. Счита, че от събраните по делото доказателства се установява, че незаконно обвиненият е в постоянен стрес, който увеличава интензитета на преживените емоционални болки и страдания.

Въззиваемият-ответник не е подал в законоустановения срок отговор на въззивната жалба, но неговият процесуален представител в проведеното пред въззивния съд о. с. з. на 22.11.2022 г. изразява становище за нейната неоснователност.

Решението не е обжалвано от ответника в частта, в която искът с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 ЗОДОВ за заплащане на заместващо обезщетение е уважен за сумата от 5500 лв., поради което в тази част то е влязло в законна сила и въззивният съд не дължи произнасяне.

Въззивната жалба е подадена в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК, поради което е допустима.

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните въззивни основания в жалбата.

Процесното първоинстанционно решение е валидно и допустимо в обжалваната част.

Съдът, като съобрази правните доводи на страните, събраните писмени и гласни доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

СГС, I ГО, 28 с-в, е бил сезиран с осъдителен иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 ЗОДОВ.

За да възникне притезателното право на увредения за обезвреждане на неимуществените и имуществените вреди, причинени му от орган на Прокуратурата на Р. Б. вследствие на повдигане на незаконно обвинение, трябва в обективната действителност да бъдат осъществени следните материални предпоставки (юридически факти): 1) на ищеца да му е повдигнато обвинение от Прокуратурата на Р. Б. за извършено от него престъпление; 2) съдът да е оправдал подсъдимия с влязла в сила присъда, като в този случай повдигнатото му обвинение е незаконно; 3) подсъдимият да е претърпял неимуществени вреди и 4) причинените неимуществени вреди да са необходима, естествена, присъща, закономерна последица от повдигнатото незаконно обвинение, т.е. да е налице причинно-следствена връзка между наказателното производство, по което е било повдигнато незаконното обвинение, и причинения вредоносен резултат. Отговорността на прокуратурата за повдигане на незаконно обвинение е обективна, като тя не е предпоставена от виновното поведение на съответно длъжностно лице при прокуратурата – арг. чл. 4, предл. последно ЗОДОВ.

Тъй като обжалваното решение е влязло в законна сила в частта, в която е уважен искът за заплащане на заместващо обезщетение за причинени неимуществени вреди от процесното незаконно обвинение – за сумата от 5500 лв. (в частта, в която първоинстанционното решение не е обжалвано), основанийето (правопораждащите спорните

материални права юридически факти) на предявения осъдителен иск е установено със сила на пресъдено нещо, като спорът по настоящото дело се съсредоточава върху обстоятелството дали първоинстанционният съд правилно е приложил критериите за справедливост, уредени в разпоредбата на чл. 52 ЗЗД, при определяне размера на заместващото обезщетение.

Не е спорно между страните, а и от събраните по делото доказателства се установява правнорелевантното обстоятелство, че ищецът е бил привлечен като обвиняем на 24.10.2017 г. за извършване на следното престъпно деяние: на 11.01.2017 г., между 07.00 ч. и 09.00 ч. в гр. София, като длъжностно лице по смисъла на чл. 169, ал. 1, т. 1 ЗМВР е поискал и приел от проверявано лице дар, който не му се следва, а именно сумата от 20 лв. – престъпление по чл. 302, т. 1, пр. предпоследно, във вр. с чл. 301, ал. 1, пр. 1 и 2 и ал. 2 НК. На същата дата по отношение на ищеца е взета най-леката мярка за неотклонение „подписка”.

С влязла в сила на 02.06.2020 г. Присъда № 15/15.01.2019 г., постановена по нохд № 3940/2018 г. по описа на СГС, НО, 17 с-в, подсъдимият Т. С. А. е бил оправдан по повдигнатото му обвинение за извършване на користо престъпление. Следователно, наказателното преследване срещу обвиняемия е продължило за периода от 24.10.2017 г. до 02.06.2020 г., т.е. **2 години и 8 месеца**.

Установява се, че по отношение личността на ищеца е била приложена най-леката мярка на процесуална принуда „подписка”, поради което човешкото право на незаконно обвинения за свободно придвижване не е било ограничено значително.

От показанията на свидетеля С. Ш., дългогодишен приятел на ищеца, се установява, че след привличането му като обвиняем в извършване на процесното престъпно деяние Т. С. А. се затворил в себе си, бил потиснат, започнал да страни от приятелската си компания. Преди бил весел, отговарял на шегите на свидетеля, а след привличането му като обвиняем станал тъжен човек.

Съдът приема за достоверни показанията на свидетеля, тъй като, преценени с всички други събрани по делото доказателства - арг. чл. 172 ГПК, те не са вътрешно противоречиви, житейски логични са, като субективните възприятия за последиците върху психичното състояние на ищеца по време на процесния наказателен процес са непосредствени.

От приетата от СГС като компетентно изготвена и неоспорена от страните СПЕ се изяснява, че през периода на съдебната фаза на наказателния процес незаконно обвиненият е бил в състояние на постоянен стрес, страдал е от безсъние, отслабнал на тегло. Установява се, че в началото, макар да не е бил уволнен, а само временно отстранен от работа, е изпитвал чувство на финансова несигурност. Това състояние е разклатило социалното му и личностно функциониране. Възприел е случилото се като унижително и дисквалифициращо, което е предизвикало у него първоначално тревога и притеснение, а вследствие и безсъние, потиснатост, негативни преживявания. Възприемал се като вече „компрометиран” в обществото. Било накърнено неговото чувство на справедливост. Към момента на психологичното изследване обаче се установява интегриране на събитията в неговия живот,

както и адаптивно справяне с последиците му – то се е случило постепенно и поетапно, естествено в живота му, като **сега той функционира на добро социално и личностно ниво.**

При така приетите за установени правнорелевантни факти въззивната инстанция счита, че предявеният осъдителен иск за заплащане на обезщетение за причинените неимуществени вреди от незаконното обвинение е доказан по своето основание – изяснените от свидетеля и СПЕ изменения в социалното общуване на ищеца (той е започнал да отбягва своите приятели, като този процес е бил взаимен, макар и те да не са се отчуждили от него), в неговото психично състояние (станал е угрижен, депресиран, потиснат, по-затворен и вгълбен, нервен), в неговото здравословно състояние (през съдебната фаза на наказателния процес изпитвал стрес, отслабнал) са закономерна, необходима последица от незаконното обвинение за престъплението, за което ищецът е бил обвинен, т. е. изживеният стрес, психическо напрежение и емоционална потиснатост са в причинно-следствена връзка с незаконно предявеното обвинение за престъпление, за което се предвижда наказание лишаване от свобода от 3 до 10 години (то е тежко съгласно определителната правна норма, уредена в чл. 93, т. 7 НК), глоба до 20000 лв. и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7 НК.

Тъй като неимуществените вреди, които представляват неблагоприятно засягане на лични, нематериални блага, не биха могли да бъдат възстановени, предвиденото в закона обезщетение не е компенсаторно, а заместващо и се определя съобразно критериите, предписани в правната норма на чл. 52 ЗЗД – по справедливост от съда. Съгласно ППВС № 4/1968 г. понятието „справедливост” по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие. То е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се имат предвид от съда при определяне размера на обезщетението. При определяне на това заместващо обезщетение следва да се вземе предвид обстоятелството, че ищецът е бил незаконно обвинен в извършване на тежко престъпление, за което се предвижда тежко наказание – от 3 до 10 години лишаване от свобода, глоба до 20000 лв. и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7 НК. Наказателното производство е продължило в един разумен период от време при висящност на делото на две съдебни инстанции – **2 години и 8 месеца**, като още в самото начало е взета най-леката мярка за процесуална принуда „подписка”, поради което неговото човешко право на свободно придвижване не е било засегнато в значителна степен. Още първоинстанционният съд го е признал за невиновен в извършване на тежкото престъпление, за което му е било повдигнато незаконното обвинение, поради което обективно след този момент той не е бил поставен под угрозата ефективно да изтърпи наказание - „лишаване от свобода”, което да увеличи интензитета на изживените негативни емоции.

Наистина, в процеса на доказване пред наказателния съд държавното обвинение не е установило по несъмнен начин, че подсъдимият е извършил инкриминираното деяние, но в началния стадий на наказателното производство - при повдигането на обвинението за извършване на това тежко престъпление, прокурорът се е ръководил от показанията на

свидетелите, които са го уличавали в извършване на инкриминираното деяние („... доколкото към този момент са били твърдения на свидетелите Г. и Н. за извършена престъпна деятелност от страна на двамата подсъдими” – мотивите към въззивното решение на наказателния съд), като то е следвало от обективна и субективна страна да бъде установено едва в съдебната фаза – при прилагане на принципа на състезателност на процеса.

От друга страна, процесната наказателна репресия не е довела до значително затруднение в трудовия статус на ищеца – той е бил временно отстранен от служба, а впоследствие – при висящност на наказателното производство, отново е започнал работа, поради което не е бил изолиран от трудовата среда и колектив. Поради тези правни съображения при определяне размера на дължимото заместващо обезщетение този правнорелевантен факт трябва да бъде взет предвид от съда.

Нещо повече, макар да е преживявал значителен стрес през цялото наказателно производство, ищецът психически го е преработил, като в настоящия момент той функционира на добро социално и личностно ниво.

Следователно, при съобразяване на всички обстоятелства – тежестта на престъплението, за което е повдигнато обвинение (то е „тежко” по смисъла на чл. 93, т. 7 НК, тъй като за неговото извършване се предвижда наказание лишаване от свобода **от 3 до 10 години**, глоба до 20000 лв. и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7 НК), разумният с оглед естеството на изпълнителното деяние и извършените множество процесуални-следствени действия (2 години и 8 месеца) срок на висящност на наказателното производство, преживеният стрес и дискомфорт в социалното общуване, изживяната потиснатост, породената угриженост, затвореност и вгълбеност, което води до психологически дискомфорт и страдания, лепоставянето му като почтен служител на МВР, което обективно увеличава степента на преживените морални болки и страдания, въззивният съд приема, че заместващото обезщетение на ищеца за причинените му от незаконното обвинение неимуществени вреди е в размер на 5500 лв. Както бе изяснено обаче, ищецът не е преустановил за дълъг период своята работа като контролен административен орган, като след оправдателната присъда е успял да възстанови своя психически мир и своята репутация на добросъвестен държавен служител, вкл. и сред своите ръководители и колеги (не е бил уволнен, а напротив – след временното му отстраняване от работа, отново е заел своята длъжност).

Следователно, искът за заплащане на заместващо обезщетение за причинени неимуществени вреди на ищеца от процесното незаконно обвинение трябва да бъде уважен за сумата от 5500 лв., а да бъде отхвърлен за разликата до пълния му предявен размер от 30000 лв.

Тъй като правният извод, до който настоящата съдебна инстанция достига, съвпада изцяло с крайните правни съждения на първоинстанционния съд, въззивната жалба следва да бъде оставена без уважение, а първоинстанционното решение да бъде изцяло потвърдено.

Така мотивиран, Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 261652/17.05.2022 г., постановено по гр. дело № 3474/2021 г. по описа на СГС, I ГО, 28 с-в – в обжалваната му част.

РЕШЕНИЕТО в останалата част като необжалвано е влязло в сила.

РЕШЕНИЕТО може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния касационен съд по правилата на чл. 280 ГПК в 1-месечен срок от връчването му на страните.

ПРЕПИС от настоящото Решение да се връчи на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____